Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3530

[Total No. of Pages : 4

[6304]-481

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO-501 MJ : Micro Economic Analysis - I

(2023 Pattern) (Semester - I) (Credit System)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 70***

Instructions to the candidates:

1) ***Attempt all questions.***
2) ***Figure to the right indicate full marks.***
3) ***Q. No. 1 to 4 answered in 300 words.***
4) ***Drew neat diagrams wherever necessary.***

Q1) What is Micro Economics? Explain the scope and Limitations of Micro Economics? **[15]**

OR

Explain the law of Equi-marginal utility.

Q2) Explain the characteristics of Indifference curve. **[15]**

OR

Explain the various concepts of Revenue.

Q3) Explain the Law of Returns to scale. **[15]**

OR

Explain the Prof. Pigou’s contribution to welfare economics.

Q4) Explain the Revealed Preference theory. **[15]**

OR

Explain the law of variable Proportions of production function.

P.T.O.

Q5) **Write short notes. (Any two)** **[10]**

a) Producer's surplus

b) Utility

c) Basic economic problems

d) Pareto optimality

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PC-3530

[6304]-481

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO-501 MJ : Micro Economic Analysis - I

सूक्ष्म आर्थिक विश्लेषण – I

(2023 Pattern) (Semester - I) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.*
2) *उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *प्रश्न क्र. 1 ते 4 ची उत्तरे 300 शब्दांत लिहा.*
4) *आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.*
5) *संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) सूक्ष्म अर्थशास्त्र म्हणजे काय? सूक्ष्म अर्थशास्त्रची व्याप्ती आणि मर्यादा स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

सम सिमांत उपयोगितेचा नियम स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) समवृत्ती वक्राची वैष्ट्यि्रे स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

प्राप्तीच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) परिमाण प्रत्ययाचा नियम स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

प्रा. पिगूचे कल्याणविषयक अर्थशास्त्रातील योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) अभिव्यक्ती सपंती सिद्धांत स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

उत्पादन फलाच्या बदलत्या प्रमाणाच्या नियमाचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) उत्पादकाचे अधिक्य

ब) उपयोगिता

क) मुलभूत आर्थिक प्रश्न

ड) पॅरोटो पर्याप्तता

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3531

[Total No. of Pages : 4

[6304]-482
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO-502 MJ : Public Finance - I
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figure to the right indicate full marks.***
3) ***Answer to questions No. 1 to 4 should be in 300 words.***
4) ***Draw the diagram wherever necessary.***

Q1) Explain the changing role of government in Mixed economy. **[15]**

OR

Discuss on the wiseman-peacock hypothesis.

Q2) Define tax? State the principles of taxation. **[15]**

OR

Explain the Causes of increasing Public Expenditure.

Q3) Explain in detail concept of private, public and social goods. **[15]**

OR

State the wagner's law of increasing state activities.

Q4) What is meant by shifting of tax with determinats of tax shifting. **[15]**

OR

State the various measures for economic stability.

P.T.O.

Q5) **Write short notes on (any 2) :** **[10]**

a) Private sector.

b) Cocept of incidence.

c) Criteria of public Investment.

d) Zero based budgeting.

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

PC-3531

[6304]-482
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO-502 MJ : Public Finance - I
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *प्रश्न क्र. 1 ते 4 ची उत्तरे 300 शब्दात असावीत.*
4) *आवश्यक तेथे आकृती काढा.*
5) *संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) मिश्र अर्थव्यवस्थेतील सरकारची बदलती भूमिका स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

वाईजमन–पीकॉक गृहीतकावर चर्चा करा.

प्रश्न 2) कराची व्याख्या सांगून करारोपणाची तत्वे सांगा. **[15]**

किंवा

सार्वजनिक खर्च वाढीची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खाजगी, सार्वजनिक व सामाजिक वस्तू या संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

राज्याच्या कार्यात्मक वाढीचा वॅग्नर यांचा सिद्धांत सांगा.ह्व

प्रश्न 4) कर संक्रमणाच्या अर्थासह कर संक्रमणाचे निर्धारक घटक स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

आर्थिक स्थैर्याकरता असणाऱ्या विविध योजना विशद करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) : **[10]**

अ) खाजगी क्षेत्र

ब) करभार संकल्पना

क) सार्वजनिक गुंतवणुकीचे निकष

ड) शून्याधारीत अंदाजपत्रक

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3532

[Total No. of Pages : 4

[6304]-483

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO-503 MJ : International Economics - I

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Q. No. 1 to 4 should be answered in 300 words.***

Q1) Explain the scopce and Importance of International Economics. **[15]**

OR

Discuss the India's participation in world Trade.

Q2) Explain the Non - Tariff Barriers on International Trade. **[15]**

OR

Explain the effects of World Trade organization on the Indian Economy.

Q3) What is mean by terms of trade? State in detail the role of Terms of Trade in Economic Development. **[15]**

OR

Explain in detail Leontief's paradox.

Q4) Argument's in support of free Trade policy. **[15]**

OR

Explain the factors affecting Terms of Trade.

P.T.O.

Q5) **Write short notes. (Any two)** **[10]**

a) Technology Gap models

b) Net Barter Terms of Trade

c) Dunkel proposal

d) Income effect of Tariffs

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PC-3532

[6304]-483

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO-503 MJ : International Economics - I

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

3) प्रश्न क्र. 1 ते 4 ची उत्तरे 300 शब्दांत लिहा.

4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती आणि महत्व स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

भारताचा जागतिक व्यापारातील सहभाग यांवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील जकातेत्तर अडथळे विशद करा. **[15]**

किंवा

जागतिक व्यापार संघटनेचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) व्यापारशर्ती म्हणजे काय? व्यापारशर्तीची आर्थिक विकासतील भूमिका सविस्तर सांगा. **[15]**

किंवा

लिऑन्टिफचा विरोधाभास सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) मुक्त व्यापार धोरणाच्या समर्थनार्थ युक्तीवाद करा. **[15]**

किंवा

व्यापारशर्तीवर परिणाम करणारे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) तंत्रज्ञान आंतर प्रारूप

ब) निव्वळ वस्तु विनिमय व्यापार शर्ती

क) डंकेल प्रस्ताव

ड) प्रशुल्काया उत्पन परिणाम

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3533

[Total No. of Pages : 4

[6304]-484
F.Y. M.A.
ECONOMICS
ECO 510 MJ : Indian Economic Policy - I
(2023 Pattern) (Semester - I) (Elective)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 70***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Answer should be precise and to the point.***
4) ***Answer each question in 300 words. (Q.No. 1 to 4)***

Q1) Why is the digital economy important to the society and country? **[15]**

OR

Write in detail about the central government policies of unemployment in India.

Q2) Explain the major changes in the structure of India's foreign trade since 1991. **[15]**

OR

How does Indian agriculture sector depend on Industry? Explain.

Q3) What is Inclusion? Explain the importance of gender equality and social inclusion. **[15]**

OR

Elaborate the Monetary Policy of Reserve Bank of India.

P.T.O.

Q4) What is the efficiency and productivity of laboaur? Explain. **[15]**

OR

Explain the characteristics of Indian Labour Market?

Q5) Write Short Notes on (Any Two) **[10]**

a) Economic Policy

b) Issues of privatization in India

c) Social Inclusion

d) Disinvestment Policy.

Total No. of Questions : 5]

PC-3533

[6304]-484
F.Y. M.A.
ECONOMICS
ECO 510 MJ : Indian Economic Policy - I
(2023 Pattern) (Semester - I) (Elective)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *प्रश्न क्र. 1 ते 4 या प्रश्नांची 300 शब्दांत उत्तरे लिहा.*
4) *उत्तर नेमके आणि मुद्देसुद असावे.*
5) *संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) डिजिटल (अंकात्मक) अर्थव्यवस्था समाज आणि देशासाठी महत्वाची का आहे? **[15]**

किंवा

भारतातील बेरोजगारीबाबतच्या केंद्र सरकारच्या धोरणांबद्दल तपशिलवार लिहा.

प्रश्न 2) 1991 पासून भारताच्या परकीय व्यापाराच्या रचनेत झालेले मोठे बदल स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

भारतीय शेतीक्षेत्र हे उद्योगावर कसे अवलंबून आहे? स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) समावेशन म्हणजे काय? लैंगिक समानता आणि सामाजिक समावेशनाचे महत्व सांगा. **[15]**

किंवा

भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे मौद्रिक धोरण विशद करा.

प्रश्न 4) कामगारांची कार्यक्षमता आणि उत्पादकता म्हणजे काय? स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

भारतीय श्रमबाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) आर्थिक धोरण

ब) भारतातील खाजगीकरणाच्या समस्या

क) सामाजिक समावेशन

ड) निर्गुंतवणूक धोरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3534

[Total No. of Pages : 4

[6304]-485

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO - 511 MJ : Agricultural Economics

(2023 Pattern) (Semester - I) (CBCS)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Answer in 300 words each question.***

Q1) a) Explain in the role of Agricultural in Economic Development. **[15]**

OR

b) What is agricultural productivity? Explain the causes of low agricultural productivity in India.

Q2) a) What is meant by Agricultural Marketing? Explain the defects in Agricultural Marketing system in India. **[15]**

OR

b) Explain the importance of Agricultural Education and Research in India.

Q3) a) Explain the role of National Employment Guarantee Scheme of Agricultural Sector. **[15]**

OR

b) What is Sustainable Agriculture? Explain the need and issues of Sustainable Agriculture.

P.T.O.

Q4) a) Explain the role of Commercial Banks in Agricultural credit. **[15]**

OR

b) Define Agricultural Economics. Explain in details nature and scope of Agricultural Economics.

Q5) **Write a Short Notes (Any Two)**

a) Globalization. **[10]**

b) Food Security in India.

c) World Trade Organization.

d) Cooperative Institution.

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

PC-3534

[6304]-485
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO - 511 MJ : Agricultural Economics
(2023 Pattern) (Semester - I) (CBCS)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) भारताच्या आर्थिक विकासात शेतीची भूमिका स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

शेतीची उत्पादकता म्हणजे काय? भारतात शेतीची उत्पादकता कमी असण्याची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) कृषी विपणन म्हणजे काय? भारतातील कृषी विपणन व्यवस्थेतील दोष स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

भारतातील कृषी शिक्षण आणि संशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) भारतीय कृषी क्षेत्रातील राष्ट्रीय रोजगार हमी योजनेची भूमिका स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

शाश्वत शेती म्हणजे काय? भारतातील शाश्वत शेतीची गरज व समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कृषी वित्तपुरवठ्यात व्यापारी बँकांची भूमिका स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

कृषी अर्थशास्त्राची व्याख्या द्या. कृषी अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) : **[10]**

अ) जागतिकीकरण

ब) भारतातील अन्न सुरक्षितता

क) जागतिक व्यापार संघटना

ड) सहकारी संस्था

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3535

[Total No. of Pages : 4

[6304]-486

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO - 512 MJ : Foreign Exchange Market

(2023 Pattern) (Semester - I) (CBCS)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Questions Number 1 to 4 of the answers in 300 words.***

Q1) What is mean by Foreign Exchange Market? Explain the structure of Foreign Exchange Market. **[15]**

OR

State the direct & indirect methods of Foreign Exchange Quotations.

Q2) What is meaning of Exchange Rate? Explain the merits & demerits of direct and indirect method of Exchange Rate Control. **[15]**

OR

Write in details the types of risk and exposure in Foreign Exchange.

Q3) Explain the features & Functions of Foreign Exchange Market. **[15]**

OR

Explain the role of Reserve Bank of India (RBI) in Foreign Exchange Market.

P.T.O.

Q4) Explain the concept of Fixed & Flexible Exchange Rate. **[15]**

OR

State the components of intervention in Foreign Exchange Market.

Q5) Short notes (any Two) : **[10]**

a) Commercial Banks

b) Forward Transactions

c) Balance of Payments

d) Risk Management Tools

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

PC-3535

[6304]-486
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO - 512 MJ : Foreign Exchange Market
(2023 Pattern) (Semester - I) (CBCS)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना : 1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.*
2) *उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.*
3) *प्र.क्र. 1 ते 4 ची उत्तरे 300 शब्दांत द्यावी.*

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा** (300 **शब्दांत)** **[15]**

परकीय विनिमय बाजार म्हणजे काय? परकीय विनिमय बाजाराची रचना स्पष्ट करा.

किंवा

विनिमय दर अवतरणाच्या प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष पद्धती सांगा.

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.** **[15]**

विनिमय दर म्हणजे काय? विनिमय दर नियंत्रणाच्या प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष पद्धतीचे गुण-दोष स्पष्ट करा.

किंवा

परकीय विनिमय बाजारातील धोके व उद्भासन (exposure) **प्रकार सविस्तर लिहा.**

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.** **[15]**

परकीय विनिमय बाजाराची वैशिष्ट्ये व कार्ये विषद करा.

किंवा

परकीय विनिमय बाजारातील भारतीय रिजर्व बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. **[15]**

स्थिर आणि बदलता विनिमय दराच्या संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

परकीय विनिमय बाजारात हस्तक्षेप करणारे घटक सांगा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) व्यापारी बँका

ब) वायदा व्यवहार

क) व्यवहारतोल

ड) धोके व्यवस्थापनाची साधने

▽ ▽ ▽ ▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3536

[Total No. of Pages : 2

[6304]-487

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO-541-RM : Research Methodology

(2023 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 70***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Write the answers to Q.No. 1 to 4 in 300 words each.***

Q1) What is social science research? Explain the importance of social science research. **[15]**

OR

What is data collection? Explain the sources of data collection.

Q2) Explain the importance of graph and diagrams in research. **[15]**

OR

Explain the concept of Mean, Median and Mode.

Q3) Explain the stages of report writing. **[15]**

OR

What is hypothesis? Explain the types of hypothesis.

Q4) What is research design? Explain stages of research design. **[15]**

OR

Explain the importance of computer in data analysis.

Q5) Write a short note (Any Two) **[10]**

a) Review of Literature
b) Bibliography
c) Principles of Sampling Method
d) Types of Tabulation

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PC3536

[6304]-487
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO-541-RM : Research Methodology
(2023 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :-
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) प्रश्न क्र. 1 ते 4 ची उत्तरे 300 शब्दांत लिहावीत.
4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्र.1) समाजशास्त्रीय संशोधन म्हणजे काय? समाज शास्त्रीय संशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

तथ्य संकलन म्हणजे काय? तथ्य संकलनाचे स्रोत स्पष्ट करा.

प्र.2) आलेख आणि आकृत्यांचे संशोधनातील महत्त्व स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

मध्य, मध्यगा आणि बहुलक या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3) संशोधन अहवाल लेखनाचे टप्पे स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

गृहितकृत्य म्हणजे काय? गृहितकृत्यांचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4) संशोधन आराखडा म्हणजे काय? संशोधन आराखड्याचे टप्पे स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

तथ्य विश्लेषणात संगणकाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) संदर्भ साहित्याचा आढावा

ब) संदर्भ सूची

क) नमुना निवड पद्धतीची तत्वे

ड) सारणीचे प्रकार

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3537

[Total No. of Pages : 4

[6304]-488
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO 551 MJ : Micro Economic Analysis - II
(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) **Solve any one of the following questions (300 words) :** **[15]**

What is meant by perfect competition? Explain the features of perfect competition.

OR

Explain the Equilibrium of a Firm and Industry in the long-run under Monopoly.

Q2) **Solve any one of the following questions (300 words)**

Explain in detail about the Comparison of Monopoly and Perfectly Competitive Market. **[15]**

OR

Explain the Equilibrium of Firm and Industry in the short-run under Monopolistic Competition.

Q3) **Solve any one of the following questions (300 words)**

What is Monopolistic Competition? Explain the Features of Monopolistic Competition. **[15]**

OR

Discuss in detail about the Kinked Demand Curve.

P.T.O.

Q4) **Solve any one of the following questions (300 words)**

Explain the Equilibrium of Firm and Industry in the short-run under Perfect Competition. **[15]**

OR

What is Oligopoly? Explain the Features of Oligopoly.

Q5) **Write any two short notes on the following :**

a) Types of Markets **[10]**

b) Excess Capacity

c) Price Discrimination

d) Duopoly

▽ ▽ ▽ ▽

Total No. of Questions : 5]

PC-3537

[6304]-488

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO 551 MJ : Micro Economic Analysis - II

(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (300 शब्दात) **[15]**

पूर्ण स्पर्धा म्हणजे काय? पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

मक्तेदारीतील व्यवसायसंस्था आणि उद्योगाचा दीर्घकालीन समतोल स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (300 शब्दात) **[15]**

मक्तेदारी आणि पूर्ण स्पर्धा बाजाराचे तुलनात्मक विस्तृत वर्णन करा.

किंवा

मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेतील व्यवसायसंस्था आणि उद्योगाचा अल्पकालीन समतोल स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (300 शब्दात) **[15]**

मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा म्हणजे काय? मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

बाकदार मागणीवक्राचे सविस्तर वर्णन करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (300 शब्दात) **[15]**

पूर्ण स्पर्धेतील व्यवसायसंस्था आणि उद्योगाचा अल्पकालीन समतोल स्पष्ट करा.

किंवा

अल्पविक्रेताधिकार म्हणजे काय? अल्पविक्रेताधिकाराची वैशिष्टे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. **[10]**

अ) बाजाराचे प्रकार

ब) अतिरिक्त क्षमता

क) मूल्यभेद

ड) द्विविक्रेताधिकार

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3538

[Total No. of Pages : 4

[6304]-489

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO - 552 MJ : Public Finance - II

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 70***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Answer to Question No.1 to 4. Should be in 300 words.***
4) ***Draw neat diagrams wherever necessary.***

Q1) What is Public debt? Explain the Sources of Public Debt. **[15]**

OR

Explain objectives and limitations of fiscal policy in developing countries.

Q2) Explain the causes of increasing in Public Debt. **[15]**

OR

Explain in detail the Fiscal Responsibility and Budget Management (FRBM) Act, 2003.

Q3) Explain the Recommendations of 15th Finance Commission. **[15]**

OR

Explain the reasons of conflict between Centre-State Financial Relations in India.

P.T.O.

Q4) What is Tax? Explain the Merits and Demerits of Direct taxes in India. **[15]**

OR

Explain the Structure and features of Indian Tax System.

Q5) **Write short notes on (any 2) :** **[10]**

a) Role of Deficit Financing

b) Budgetary Deficit

c) NITI Aayog

d) Gender Budget

▽ ▽ ▽ ▽

Total No. of Questions : 5]

PC-3538

[6304]-489
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO - 552 MJ : Public Finance - II
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे व्यवस्थित आकृती काढा.
4) प्रश्न क्रमांक 1 ते 4 ची उत्तरे 300 शब्दात असावीत.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) सार्वजनिक कर्ज म्हणजे काय ? सार्वजनिक कर्जाचे स्त्रोत स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

विकसनशील देशांमधील राजकोषीय धोरणाची उद्दिष्टे आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) सार्वजनिक कर्जात वाढ होण्याची कारणे स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

वित्तीय जबाबदारी आणि अंदाजपत्रक व्यवस्थापन (FRBM) कायदा–2003 सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 15 व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीं सविस्तर स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

भारतातील केंद्र – राज्य आर्थिक संबंधांमधील संघर्षाची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कर म्हणजे काय ? भारतातील प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष करांचे गुण आणि दोष स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

भारतीय कर प्रणालीची रचना आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) तुटीच्या अर्थभरण्याची भूमिका

ब) अंदाजपत्रकीय तुट

क) नीती आयोग

ड) लिंगाधारित अंदाजपत्रक

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3539

[Total No. of Pages : 4

[6304]-490

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO 553 MJ : International Economics - II

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) ***Attempt all questions.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Answer should be precise and to the point.***
4) ***Question no. 1 to 4 should be answered in 300 words.***

Q1) What is Balance of payments? Explain the structure of Balance of payments. **[15]**

OR

Explain in detail purchasing power parity theory.

Q2) Explain in detail Factors affecting International capital movements. **[15]**

OR

Explain the Agreements of international Banking.

Q3) Explain the Fiscal and monetary policy under Fixed and Floating exchange rates. **[15]**

OR

What is Exchange control ? State the objectives and methods of Exchange control.

P.T.O.

Q4) Explain in detail current and capital Account convertibility of Rupee. **[15]**

OR

Explain the objectives, management and Functions of International monetary fund.

Q5) Write short Notes (any two) **[10]**

a) Need of Devolution of Indian Rupee.

b) Balance of payments theory.

c) International Trade and Investment.

d) Correspondent Banks.

Total No. of Questions : 5]

PC-3539

[6304]-490
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO 553 MJ : International Economics - II
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *उत्तरे नेमकी व मुददेसुद असावीत.*
4) *प्रश्न क्र. 1 ते 4 ची उत्तरे 300 शब्दात दयावी.*
5) *संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) व्यवहारतोल म्हणजे काय? व्यवहारतोलाची संरचना स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

क्रयशक्ती समता सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आंतरराष्ट्रीय भांडवल हालचालींवर परिणाम करणारे घटक सविस्तर स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

आंतरराष्ट्रीय बँकींग करार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) राजकोषीय आणि मौद्रीक धोरणांतर्गत स्थिर व बदलते विनिमय दर स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

विनिमय नियंत्रण म्हणजे काय? विनिमय नियंत्रणाचे उद्‌दीष्ट्ये आणि पद्धती सांगा.

प्रश्न 4) रूपयाची चालू आणि भांडवली खात्यावरील परिवर्तनियता सविस्तर स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

आंतरराष्ट्रीय नातेनिधीचे (IMF) उद्दीष्ट्ये, व्यवस्थापन आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) भारतीय रूपयाच्या अवमूल्यनाची आवश्यकता / गरज

ब) व्यवहारतोल सिद्धांत

क) आंतरराष्ट्रीय व्यापार आणि गुंतवणूक

ड) प्रतिनिधी बँका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3540

[Total No. of Pages : 4

[6304]-491

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO - 560 MJ : LABOUR ECONOMICS - II

(2023 Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 70***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Draw diagrams wherever necessary.***
3) ***Figures to the right indicate full marks.***
4) ***Question no. 1 to 4 answer in 300 words each.***

Q1) What is Informal Labour? Explain the characteristics of Informal labour? **[15]**

OR

What is social security? Explain the Importance of social security.

Q2) Explain the meaning, causes and importance of Growth of labour force? **[15]**

OR

Discuss about the importance of mobility of labour. Geographical also explain occupational mobility of labour.

Q3) Explain the meaning of poverty? Discuss the Relationship between poverty and unemployment. **[15]**

OR

Explain in detail the modern theories of wage determination.

P.T.O.

Q4) Write the concept of wage code and explain the recent developments in wage policy. **[15]**

OR

Explain the meaning and characteristics of women labour.

Q5) **Short Notes (Any Two) : [10]**

a) Farm Labour

b) Labour mobility

c) Women labour

d) Capital intensive techniques

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

PC-3540

[6304]-491
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO - 560 MJ : LABOUR ECONOMICS - II
(2023 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना : 1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *प्रश्न 1 ते 4 प्रश्नांची एकूण 300 शब्दांत उत्तरे लिहा.*
4) *संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) अनौपचारिक श्रम म्हणजे काय? अनौपचारिक श्रमाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

सामाजिक सूरक्षा म्हणजे काय? सामाजिक सूरक्षिततेचे महत्त्व सांगा.

प्रश्न 2) श्रमशक्ती वाढीचा अर्थ सांगून श्रमशक्ती वाढीची कारणे आणि महत्त्व स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

श्रमिकांच्या गतिशीलतेच्या महत्त्वाविषयी चर्चा करा. तसेचे व्यावसायिक कामगारांची गति शिलता स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) दारिद्र्याचा अर्थ सांगा. तसेच दारिद्र्य आणि बेरोजगारी यातील सहसंबध स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

वेतन निश्चितीच्या आधुनिक सिद्धांतांचे सविस्तर विवेचन करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) वेतन संहितेची संकल्पना लिहा आणि वेतन धोरणातील अलीकडील घडामोडी स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

महिला कामगार या संकल्पनेचा अर्थ सांगून महिला कामगारांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) : **[10]**

अ) शेतमजूर

ब) श्रमाची गतिशिलता

क) महिला कामगार

ड) भांडवल प्रधान तंत्र

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3541

[Total No. of Pages : 4

[6304]-492

M.A. (Part - I)

ECONOMICS

ECO - 561 MJ : Industrial Economics

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 70***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Question No.1 to 4. answer in 300 words each.***

Q1) What is Industrial Economics? Explain the nature and scope of Industrial Economics. **[15]**

OR

Explain Alfred Weber's theory of industrial location.

Q2) What is Industrial Productivity? Discuss the factors affecting on Industrial Productivity. **[15]**

OR

Explain the changing role and performance of public sector industries in India.

Q3) What is Industrial Finance? Explain the various sources of Industrial Finance. **[15]**

OR

Explain the problems of Public and Private Sectors Industries.

P.T.O.

Q4) Explain the role and problems of small and medium industries in India. **[15]**

OR

Explain the Florence theory of industrial location.

Q5) **Write short notes (any 2) :** **[10]**

a) Significance of Industrial Economics.

b) Euro problems.

c) Foreign Institutional Investment (FII).

d) Regional imbalance and industrial growth.

▽ ▽ ▽ ▽

Total No. of Questions : 5]

PC-3541

[6304]-492
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO - 561 MJ : Industrial Economics
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *प्रश्न क्र.1 ते 4 ची उत्तरे 300 शब्दांत लिहा.*
4) *संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) औद्योगिक अर्थशास्त्र म्हणजे काय? औद्योगिक अर्थशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

अल्फ्रेड वेबरचा औद्योगिक स्थाननिश्चितीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) औद्योगिक उत्पादकता म्हणजे काय? औद्योगिक उत्पादकतेवर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा. **[15]**

किंवा

सार्वजनिक क्षेत्रातील उद्योंगाची बदलती भूमिका आणि कामगिरी स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) औद्योगिक वित्तपुरवठा म्हणजे काय? औद्योगिक वित्तपुरवठ्याचे विविध स्त्रोत स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

सार्वजनिक व खाजगी क्षेत्रातील उद्योंगाच्या समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) भारतातील लघु व मध्यम उद्योंगाची भूमिका व समस्या स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

फोरेन्सचा औद्योगिक स्थाननिश्चितीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) औद्योगिक अर्थशास्त्राचे महत्व

ब) युरो समस्या

क) विदेशी संस्थात्मक गुंतवणूक

ड) प्रादेशिक असमतोल आणि औद्योगिक वाढ

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3542

[Total No. of Pages : 4

[6304]-493
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO-562 MJ : Statistical Techniques
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Q. No. 1 to 4 should be answered in 300 words.*

Q1) What is statistics? Explain the scope & limitations of statistics. **[15]**

OR

Daily wages of 30 workers in a factory in rupees are as under :

310	397	320	325	354	370	375	335	300	331
315	390	350	386	359	360	380	323	342	327
305	318	337	367	392	340	363	385	367	393

a) Construct a frequency distribution table with class intervals of 10.

b) Obtain the percentage frequency in each class interval.

Q2) Calculate Pearson's co-efficient of correlation between advertisement cost and sales as per the data given below. **[15]**

Advertisement cost in '000' Rs	39	65	62	90	82	75	25	98	36	78
Sales in lakh Rs.	47	53	58	86	62	68	66	91	51	84

OR

Find the Standard Deviation from the following frequency distribution.

Heights (inches)	59-61	61-63	63-65	65-67	67-69	Total
No. of Students	4	30	45	15	6	100

P.T.O.

Q3) Explain the various types of Sampling. **[15]**

OR

The overall percentage of failures in a certain examination is 40. What is the probability that out of 6 candidates at least 4 passed examination.

Q4) What do you mean by time series? Explain the components of time series.**[15]**

OR

What is the probability of gettin 3 while balls in a draw of 3 balls from a box containing 5 white & 4 black balls?

Q5) **Write short notes. (Any two)** **[10]**

a) Variable

b) Sampling Error

c) Least Square Method

d) Moving Average Method

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PC-3542

[6304]-493
M.A. (Part - I)
ECONOMICS
ECO-562 MJ : Statistical Techniques
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना : 1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.*
2) *उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *प्रश्न क्र. 1 ते 4 ची उत्तरे 300 शब्दांत लिहा.*

प्रश्न 1) सांख्यिकी म्हणजे काय? सांख्यिकीची व्याप्ती आणि मर्यादा स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

एका कंपनीमधील 30 कामगारांचे रूपयामधील दैनंदिन वेतन खालीलप्रमाणे आहे.

310	397	320	325	354	370	375	335	300	331
315	390	350	386	359	360	380	323	342	327
305	318	337	367	392	340	363	385	367	393

अ) 10 वर्ग अंतरासाठी वारंवारीता वितरण तक्ता तयार करा.

ब) प्रत्येक वर्ग अंतरासाठी वारंवारीता टक्केवारी काढा.

प्रश्न 2) खालील माहितीच्या आधारे जाहिरात खर्च आणि विक्री यामधील पिअरसनचा सहसंबंध गुणक काढा. **[15]**

जाहिरात खर्च (रूपये 000)	39	65	62	90	82	75	25	98	36	78
विक्री रूपये लाखात	47	53	58	86	62	68	66	91	51	84

किंवा

खालील वारंवारीता वितरणावरून प्रमाप विचलन शोधा.

उची (इंच)	59-61	61-63	63-65	65-67	67-69	Total
विद्यार्थी संख्या	4	30	45	15	6	100

प्रश्न 3) नमुना निवडीचे प्रकार स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

विशिष्ट परिक्षेत नापास होण्याची एकूण टक्केवारी 40 आहे. तर एकुण 6 विद्यार्थीपैकी किमान 4 विद्यार्थी पास होण्याची संभाव्यता काय असेल?

प्रश्न 4) कालमाला म्हणजे काय? कालमालेचे घटक स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

एका पेटीत 5 पांढऱ्या आणि 4 काळ्या चेंडूपैकी 3 चेंडू काढल्यास ते पांढरे असण्याची संभाव्यता किती असले?

प्रश्न 5) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) चल

ब) नमुना चुक

क) किमान वर्ग पद्धत

ड) चल सरासरी पद्धत

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. : [ ]

PC4042

[Total No. of Pages : 2

[6304]-2041

M.A. (Part - II)

ECONOMICS

ECO - 601 MJ :Macro Economic Analysis -I

(2023 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicates full marks.***

Q1) Explain the definition nature and scope of macro economics. **[15]**

OR

Explain the main features of classical approach.

Q2) What is National Income? Explain the various concepts of National income.**[15]**

OR

Explain two and three sectoral circular flow of national Income.

Q3) Explain the meaning and functions of Money. **[15]**

OR

Explain quantity theory of money.

Q4) Explain RBI approach of Money Supply. **[15]**

OR

Explain the Keynesian approach of demand for money.

Q5) Write short notes (any two). **[10]**

a) Importance of Macro Economics
b) Social accounting of National Income
c) Cash Balance Approach
d) Hi Powered Money

■■■■

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC4042

[6304]-2041
M.A. (Part - II)
ECONOMICS
ECO - 601 MJ :Macro Economic Analysis -I
(2023 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) समग्र अर्थशास्त्राची व्याख्या स्वरुप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

सनातनवादी दृष्टिकोनाची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.2) राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय? राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

राष्ट्रीय उत्पन्नाचा द्विक्षेत्रीय व त्रिक्षेत्रिय चक्राकार प्रवाह स्पष्ट करा.

प्र.3) पैशाचा अर्थ आणि कार्य स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

पैशाचा चलन संख्या मान सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.4) पैशाच्या पुरवठ्यासंबंधी भारतीय रिझर्व बँकेचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

पैशाच्या मागणी संबंधीचा केन्सवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) समजलक्षी अर्थशास्त्राचे महत्व.

ब) राष्ट्रीय उत्पन्नाचा सामाजिक लेखा.

क) रोख शिल्लक दृष्टिकोन.

ड) उच्च शक्ती पैसा.

■■■■

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. : [ ]

[Total No. of Pages : 4

PC4827

[6304]-2042

M.A. (Part - II)

ECONOMICS

ECO-602-MJ : Economic Growth and Development - I

(2023 Credit Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 70***

Instructions to the candidates:

1) ***Attempt all questions.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Answer each question in 300 words.***

Q1) What is Developing economy? Explain the characteristics of Developing economy. **[15]**

OR

Explain Adam Smith's classical Theory of economic development.

Q2) What is Unemployment? Explain the causes and impacts of Unemployment. **[15]**

OR

Explain the Human capital approach of development.

Q3) Explain the concepts of Economic growth and economic development. **[15]**

OR

What is optimum population? Explain the characteristics of optimum population.

Q4) Discuss about Big Push Theory. **[15]**

OR

What is poverty? Discuss about the measurement of poverty.

Q5) Write Short Note (Any Two) **[10]**

a) Endogenous Growth

b) Economic Development

c) Harrod model

d) HDI

Total No. of Questions : 5]

PC4827

[6304]-2042

M.A. (Part - II)

ECONOMICS

ECO-602-MJ : Economic Growth and Development - I

(2023 Credit Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3* तास*]* *[*एकूण गुण *: 70*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडवा.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.

3) प्रत्येक प्रश्न 300 शब्दांत सोडवा.

4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.*1)* विकसनशील अर्थव्यवस्था म्हणजे काय? विकसनशील अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

अ‍ॅडम स्मिथचा आर्थिक विकास सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.*2)* बेकारी म्हणजे काय? बेकारीची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

विकासाचा मानवी भांडवल दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्र.*3)* आर्थिक वृद्धी आणि आर्थिक विकास या संकल्पना स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

पर्याप्त लोकसंख्या म्हणजे काय? पर्याप्त लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) बिग पुश सिद्धांताबाबत चर्चा करा. **[15]**

किंवा

दारिद्र्य म्हणजे काय? दारिद्र्य मापनाबद्दल चर्चा करा.

प्र.5) टिपा लिहा (कोणतेही 2) **[10]**

अ) अंतर्जात वृद्धी

ब) आर्थिक विकास

क) हॅरोडचे प्रतिमान

ड) एच. डी. आय.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3543

[Total No. of Pages : 4

[6304]-2043
M.A. (Part - II)
ECONOMICS
ECO - 603 MJ : Indian Financial System - I
(2023 Pattern) (Credit) (Semester - III)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 70***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one out of two. **[15]**

a) What is Financial System? Explain the role of financial system in economic development?

b) Explain financial instruments of Indian Capital Market?

Q2) Answer any one out of two. **[15]**

a) Explain the Function of RBI.

b) Explain the credit creation process of banks?

Q3) Answer any one out of two. **[15]**

a) Explain the role of banks in economic development in India?

b) Explain the limitations of RBI's monetary policy?

Q4) Answer any one out of two. **[15]**

a) Explain the role of Indian Capital Market?

b) Explain the structure of Financial System in India?

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any two out of four) **[10]**

a) Financial Instruments

b) Monetary Policy

c) Credit creation of Banks

d) Credit Rating Services in India

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

PC-3543

[6304]-2043
M.A. (Part - II)
अर्थशास्त्र
ECO - 603 MJ : भारतीय वित्तीय प्रणाली - I
(2023 Pattern) (Credit) (Semester - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील दोन प्रश्नांपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या. **[15]**

अ) वित्तीय प्रणाली म्हणजे काय? आर्थिक विकासातील वित्तीय प्रणालीची भूमिका स्पष्ट करा?

ब) भारतीय भांडवल बाजाराची आर्थिक साधने विशद करा?

प्रश्न 2) खालील दोन प्रश्नांपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या? **[15]**

अ) आर.बी.आय. ची कार्ये स्पष्ट करा?

ब) बँकाची पतनिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा?

प्रश्न 3) खालील दोन प्रश्नांपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या? **[15]**

अ) भारतातील आर्थिक विकासात बँकाची भूमिका स्पष्ट करा?

ब) आरबीआयच्या चलनविषयक धोरणाच्या मर्यादा स्पष्ट करा?

प्रश्न 4) खालील दोन प्रश्नांपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर द्या? **[15]**

अ) भारतीय भांडवल बाजाराची भूमिका स्पष्ट करा?

ब) भारतातील वित्तीय प्रणालीची रचना विशद करा?

प्रश्न 5) टिपा लिहा (चार पैकी कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) वित्तीय साधने

ब) चलनविषयक धोरण

क) बँकाची पतनिर्मिती

ड) भारतातील क्रेडिट रेटिंग सेवा

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3544

[Total No. of Pages : 4

[6304]-2044
M.A. (Part - II)
ECONOMICS
ECO- 611 MJ : Demography
(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 70***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Answer should be precise and to the point.***
4) ***Write the Answers to question No.1 to 4 in 300 words.***

Q1) a) What is meant by Demography? Explain the Relationship between Demography and Economics. **[15]**

OR

b) Explain the Effects of Development on population growth.

Q2) a) Explain the Population Policy,2000 in India. **[15]**

OR

b) What is meant by Birth Rate? Explain the measurs to Reduce Birth rate in India.

Q3) a) Explain the Optimum Population Theory. **[15]**

OR

b) What is meant by Mortality Rate? Explain the measures to reduce mortality in India.

Q4) a) Explain the Growth of Population in Developed and Developing Countries. **[15]**

OR

b) What is meant by Sex Ratio? Discuss the reasons for the low proportion of woman compared to men in India.

Q5) Write a short notes (any Two) **[10]**

a) Age structure

b) The Mathusian theory of population.

c) Stages of population growth

d) Population and Labour Force.

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PC-3544

[6304]-2044
M.A. (Part - II)
ECONOMICS
ECO- 611 MJ : Demography
(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) उत्तरे तंतोतंत आणि मूद्‌देसूद असावेत.
4) प्रश्न क्र. 1 ते 4 ची उत्तरे 300 शब्दात लिहा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) लोकसंख्याशास्त्र म्हणजे काय? लोकसंख्याशास्त्र आणि अर्थशास्त्र यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.[15]

किंवा

विकासाचे लोकसंख्या वाढीवरील परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) भारतातील लोकसंख्या धोरण – 2000 स्पष्ट करा. [15]

किंवा

जन्मदर म्णहजे काय? भारतातील जन्मदर कमी करण्यासाठीचे उपाय स्पष्ट करा.

प्रप्रश्न 3) पर्याप्त लोकसंख्या सिद्धांत स्पष्ट करा. [15]

किंवा

मृत्यूदर म्हणजे काय? भारतातील मृत्यूदर कमी करण्यासाठीच्या उपाययोजना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) विकसित आणि विकसनशील देशांमधील लोकसंख्येची वृद्धी स्पष्ट करा. [15]

किंवा

स्त्री–पुरूष प्रमाण म्हणजे काय? भारतात पुरूषांच्या तुलनेत स्त्रियांचे प्रमाण कमी असण्याच्या कारणांची चर्चा करा.

प्रश्न *5)* टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) वयोरचना

ब) लोकसंख्येचा माल्थसचा सिद्धांत

क) लोकसंख्या वाढीचे टप्पे

ड) लोकसंख्या आणि कामगार शक्ती

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC4828

[Total No. of Pages : 2

[6304]-2045

M.A. (Part - II)

ECONOMICS

ECO-612-MJ : Mathematical Economics

(2023 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) ***Attempt all questions.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Use of calculator is allowed.***

Q1) Prove that $\log_a (M \div N) = \log_a M - \log_a N$. **[15]**

OR

What is production possibility frontiers? Explain its applications in Economics.

Q2) Find the inverse of the matrix $A = \begin{bmatrix} 2 & -3 & 5 \\ 5 & 2 & -7 \\ -4 & 3 & 1 \end{bmatrix}$. **[15]**

OR

The total cost of a radio manufacturer monopoly firm is given as $TC = x^2 + 78x + 2500$. The demand function for his product is $x = \frac{600 - P}{8}$, where x is the output and p is price. Find the profit maximizing output and price.

Q3) Find the total cost of producing 2000 pens, if the marginal cost is given $mc = \frac{x}{2000} + 3.5$, when output is x. **[15]**

OR

From demand function given as $Q_d = 20$ and a supply function as $Q_s = 2p$. Find the equilibrium price and output.

P.T.O.

Q4) Explain the types of matrices. **[15]**

OR

If $y = \frac{u}{v}$ and u, v are functions of x then prove that $\frac{dy}{dx} = \frac{v\frac{du}{dx} - u\frac{dv}{dx}}{v^2}$.

Q5) Write short notes (any 2) **[10]**

a) Variables

b) Quadratic equations

c) logarithmic function

d) Exponential function

× × ×

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3545

[Total No. of Pages : 2

[6304]-2046
S.Y. M.A.
ECONOMICS
ECO - 613 MJ : Rural Development
(2023 Credit Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Numbers to the right indicates full marks.***
3) ***Neat diagrams wherever necessary.***

Q1) State the various measures under the Land Reform Policy of India. **[15]**

OR

Explain the role of Panchayat Raj Institutions in Rural Development.

Q2) Define Rural Development. Explain Dilemmas in Rural Development. **[15]**

OR

Explain Institutional and Non - Institutional Sources of Rural Credit.

Q3) Explain the role fo Rural Industry in Rural Development. **[15]**

OR

Explain Mahatma Gandhian Model of Rural Development.

Q4) Explain Dependency Theory of Rural Development. **[15]**

OR

Explain difference between rural Economy and Urban Economy.

Q5) Write short note (any two). **[10]**

a) Basic Elements of Rural Development.

b) Advantages of Human Capital Investment.

c) Education Status in Rural Area.

d) Pradhanmantri Awas Yojana.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PC3545

[6304]-2046
S.Y. M.A.
ECONOMICS
ECO - 613 MJ : Rural Development
(2023 Credit Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक त्या ठिकाणी सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1) भारताच्या भू-सुधारणा धोरणांतर्गत विविध उपाय सांगा. **[15]**

किंवा

ग्रामीण विकासातील पंचायत राज संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.2) ग्रामीण विकासाची व्याख्या करा. ग्रामीण विकासातील समस्या स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

ग्रामीण कर्जाचे संस्थात्मक आणि बिगर संस्थात्मक घटक स्पष्ट करा.

प्र.3) ग्रामीण विकासात ग्रामीण उद्योगांची भूमिका स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

महात्मा गांधींचे ग्रामीण विकासाचे प्रारूप स्पष्ट करा.

प्र.4) ग्रामीण विकासाचा अवलंबित्व सिद्धांत स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

ग्रामीण अर्थव्यवस्था आणि शहरी अर्थव्यवस्थेमधील फरक स्पष्ट करा.

प्र.5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) ग्रामीण विकासाचे मुलभूत घटक
ब) मानवी भांडवल गुंतवणुकीचे फायदे
क) ग्रामीण भागातील शिक्षण स्थिती
ड) प्रधानमंत्री आवास योजना

☯☯☯☯